

Kooskõlastustabel

Nr	Esitaja/märkuse sisu	Märkusega arvestamine/mittearvestamine
Rahandusministeerium 22.04.2026 nr 1.1-11/1591-2		
1.	<p>Eelnõu § 4 punktiga 2 soovitakse täiendada tulumaksuseaduse § 13 lõiget 3 punktiga 19. Sellise järjekorranumbriga punkt on nimetatud lõikes alates 2025. aastast aga juba olemas.</p> <p>TuMS § 13 ei ole uue maksuvabastuse jaoks ka sisuliselt sobiv säte, kuna käsitleb palgatulu maksustamist ja töise tulu saajatele makstavatele hüvitistele kehtestatud maksuvabastusi.</p> <p>Vabastus tuleks lisada TuMS § 19 lõikesse 3.</p> <p>Palume sõnastada eelnõu § 4 punkt 2 järgmiselt:</p> <p>„2) paragrahvi 19 lõiget 3 täiendatakse punktiga 19 järgmises sõnastuses:</p> <p>„19) Kaitseväeteenistuse seaduse [palume lisada siia ka viide vastavale seadusesättele/sätetele] alusel kutsealusele, ajateenijale, reservis olevale isikule, reservväelasele, reservasendusteenistujale ja kaitseväekohustust võtta soovivale isikule makstavat sõidu- ja toidukulude hüvitist.“</p>	Arvestatud.
Justiitsministeerium 28.04.2026 nr 8-2/2776		
1.	<p>Eelnõu sisu arvestades on tegemist riigikaitseõiguse kontekstis sedavõrd olulise ajateenistuse kui ka reservteenistuse (LÕK, RÕK osalemise kohustus) üldpõhimõtteid muutva eelnõuga, et seda ei peaks menetlema kiirustades.</p>	Teadmiseks võetud.

	<p>Eelnõuga muudetak põhimõtteliselt ajateenistuse olemust. Eelnõu kohane nn lahinguvalve ei eelda põhiseaduse (PS) alusel kehtestatud erikorra kehtestamist ja piirdub kaitseväge juhataja otsusega. Seega saaks PS-st tulenevat nn riigikaitsekohustust täitma asunud kutsealust eelnõu kohaselt kaitseväge juhataja otsusel nn lahinguvalve ülesande raames määrata kohustuslikult ka riigi ees seisvate ohuolukordade igapäevasesse lahendamisse. Nii näiteks on kaitseväge korralduse seaduse (KKS) 3 lg 1 p 46 kohaselt kaitseväge ülesanne Eesti merepiiri ja õhuruumi valvamine ja kaitse, samuti võidakse kaitseväge kaasata riigipiiri ebaseadusliku ületamise tõkestamisse. Ajateenijate toel täidaks kaitseväge ülesandeid, mis on kehtiva õiguse raames täna üksnes vastava väljaõppe ja teenistussuhtega tegevväladel (KV teenistuses olev ametnik). Palume Kaitseministeeriumil eelnõu edasise menetluse raames hinnata, kas ajateenijale eelnõus pakutud kujul lahinguvalve kohustuse/teenistusülesande panemine on PS-ga kooskõlas (mh lahinguvalve määramise nn ohu- ja ka otsustustasand piisavad ning lahendatavad ülesanded põhjendatud).</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirjas hinnatud eelnõu vastavust põhiseadusele.</p>
<p>2.</p>	<p>Eelnõu § 1 p 1 (KKS § 4¹ lg 1) – eelnõus jääb ebaselgeks lävend, millal võib kaitseväge juhataja üldse kehtestada lahinguvalve kui Kaitseväge üksuste valmisolekut ja võimekust tagavate tegevuste kogumi, mille raames ajateenijad või ka reservväelased saavad kohustuslikke teenistusülesandeid või käske. Milline peab olema see nn ohu tasand tänase riigikaitseõiguse vaates (nt arvestades, et RiKS-s on oma reeglitega kõrgendatud kaitsevalmidus)? Lahinguvalve mõistes KKS (§ 4¹) viidatakse „valmisolekule ja võimekusele reageerida kõrgendatud ohule või ründe“, samas meetmed (vt nt § 48² lg 1 ja § 49¹) lubavad arvata, et mõeldud on konkreetsete olemasolevate ohuolukordade lahendamist (ei ole vaid nn üksuste valmisoleku tagamise küsimus). Arutelu vajaks, kas kaitseväge juhataja otsustuslähend on selleks üldse piisav.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu on muudetud ja seletuskirja täiendatud. Eelnõus on täpsustatud, et lahinguvalve on Kaitseväge rahuaja tegevus, millega tagatakse Kaitseväge üksuste valmisolek ja võimekus reageerida kõrgendatud ohule või ründe. Eelnõusse on lisatud säte, mille järgi lahinguvalves osalevate ajateenijate ja reservväelaste piirarvu igaks aastaks määrab kaitseminister määrusega. Seeläbi on tagatud kohane tsiviilkontroll. Kaitseväge juhataja otsustab lahinguvalve korraldamise, st Kaitseväge juhataja määrab näiteks selle, milliseid ülesandeid millised konkreetset üksused parasjagu täidavad. See on Kaitseväge juhataja tavapärase pädevus KKS § 24 p 1 järgi, mille</p>

		kohaselt Kaitseväe juhataja juhib Kaitseväe tegevust ja korraldab Kaitseväe pädevusse kuuluvate ülesannete täitmist.
3.	<p>Eelnõu § 1 p 4 (lisatav § 49¹) – lõikes 1 reguleeritakse lahinguvalve olukorras ajateenijate ja reservväelaste korrakaitsest pädevust andes neile vahetu sunni kasutamise õiguse. Korrakaitseaduse loogika kohaselt tuleks esmalt reguleerida muud erimeetmed, mida ohu kõrvaldamiseks kasutada saab, vahetu sund on viimasena kasutatav meede. Seega teeme ka siin ettepaneku reguleerida lõikes 1 erimeetmed (praegune lg 2) ja vahetu sund järgmises lõikes, s.o lõikes 2.</p> <p>Lõike 2 rakendamise tingimused on sätestatud viitena lõikele 1. Lõike 1 kohaselt peab ajateenija ja reservväelane saama vahetu sunni kohaldamiseks tegevväelasest ülema korralduse. Kas sama nõue kehtib ka lõikes 2 toodud erimeetmete kohaldamisel? Õigusselguse tagamiseks soovitame siiski mõlemas lõikes meetmete kohaldamise alused selgelt välja kirjutada (lõikes 1 eelistatavalt erimeetmete kohaldamise tingimustena julgeolekualal, selle vahetus läheduses või Kaitseväe laeva ohutusosalal ohu väljaselgitamine või tõrjumine või Kaitseväe julgeolekualal asuva vara või isikute vastu suunatud ründe lõpetamine ja lõikes 2 vahetu sunni kohaldamisel lg 1 nõuded + tegevväelasest ülema korraldus).</p> <p>Kas lõike 2 punkt 2 eraldivõetuna on vajalik? Tegemist on sisuliselt vahetu sunni kasutamisega sõiduki peatamiseks. Sõiduki peatamise alus on punkt 3 ja vahetu sunni kasutamine, kui märguanne peatamisvahendina ei toimi, tuleneb vahetu sunni sättest. Ka isiku peatamisel võib tekkida vahetu sunni kohaldamise vajadus, seda aga eraldi alusena välja ei tooda. Seega, miks peaks sõiduki puhul see teisiti olema. Lõige 3 annab kaitsevälasele õiguse kohaldada vahetut sundi muuhulgas ka ohu ennetamiseks. Korrakaitseaduse kohaselt ei ole ohu ennetamiseks vahetu sunni kohaldamine lubatud</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu muudetud.</p>

	(v.a. olulise ja kõrgendatud ohu ennetamise olukorrad). Palume sätte sõnastust muuta nähes ette vahetu sunni ohu tõrjumiseks.	
4.	<p>Eelnõu § 2 p 3 (KVTS § 6¹) – eelnõuga plaanitakse anda ajateenijale ametniku teenistusülesandeid ehk ajateenijale antakse avaliku võimu teostamise volitus. See ei ole kooskõlas avaliku teenistuse seadusega, mille kohaselt avalikku võimu teostavad vaid ametnikud. Seletuskirja lk 4 on öeldud, et ajateenijad, kellel ei ole veel sõdurioskuseid või spetsiaalselt väljaõpet, saavad täita toetavaid ülesandeid ning pärast saavad lisaks täita ka muid ülesandeid (ehk teostada avalikku võimu). Ajateenijate poolt ametnike teenistusülesannete täitmist toetavate ülesannete täitmist võib kaaluda, kuid mitte avaliku võimu teostamist samaväärselt ametnikega. Seetõttu ei toeta Justiits- ja Digiministeerium esitatud ettepanekut.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Eelnõuga kavandatud avaliku võimu teostamine volitatakse kaitseväeteenistuskohustuslastele kitsamalt kui ametnike avaliku võimu teostamise ulatus.</p> <p>Eestis juba eksisteerib praktika, kus riik annab piiratud avaliku võimu volitusi isikutele, kes ei ole ametnikud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • abipolitseinikud (toetavad politseid). <p>Abipolitseinike esmane väljaõpe on 40 h, teisene väljaõpe, mis annab iseseisva pädevuse tegutseda on 100 h, peale mida tekivad abipolitseinikul volitused korrakaitsete meetmete rakendamiseks (Abipol § 16 j §16'). Ajateenijad läbivad palju mahukama ja pikema väljaõppe enne kui nad asuvad lahinguvalvesse. Lisaks on kaasnevad volitused ka palju enam piiratud (vrd AbiPol § 16 ja § 16' ning eelnõu § 49');</p> <ul style="list-style-type: none"> • vabatahtlikud päästjad (toetavad päästeteenistust). <p>Sarnaselt abipolitseinikega tekib vabatahtlikel päästjatel lühikese väljaõppe järel õigus korrakaitsete meetmete rakendamiseks.</p> <p>Seega ei ole tegemist uue põhimõttega, vaid olemasoleva praktika laiendamise. Ajateenijad sobituvad sellesse raamistikku loogiliselt. Võrreldes vabatahtlikega:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ajateenistus on seadusest tulenev kohustus, mitte vabatahtlik tegevus, • ajateenijad alluvad rangemale distsipliinile ja käsuliinile, • nad on juba riigi kontrolli ja väljaõppe all. <p>See tähendab, et riigil on ajateenijate üle suurem järelevalve ja vastutus kui vabatahtlike puhul, mis õigustab neile volituste andmist.</p>

		<p>Riigikaitse ja sisejulgeolek ei ole enam rangelt eraldatavad kriisid (nt loodusõnnetused, hübriidohud) nõuavad ressursside paindlikku kasutamist. Ajateenijate kaasamine ohu ennetusse ja tõrjesse läbi avaliku võimu piiratud volituste andmise võimaldaksid neil realselt panustada, mitte olla vaid toetavas rollis.</p> <p>Oluline on rõhutada, et volitused on selgelt piiritletud, kasutamine toimub konkreetsetes olukordades ja järelevalve all, sarnaselt abipolitseinikele ei ole tegemist täismahus politseivõimu volitustega. Lisaks Ajateenijad on juba osa riigi kaitseaparaadist ning nad tegutsevad riigi nimel ja riigi korraldusel.</p> <p>Seega ei ole tegemist tsiviilisikutele võimuvolituste andmisega. Meetmete rakendamise volituste andmine (nt isikute ja sõidukite peatamise ning viibimiskeelu kehtestamise volitused) ajateenijatele on põhjendatavad, kui need on piiratud ja selgelt reguleeritud, seotud konkreetsete ülesannetega (nt kriisihaldus, objektikaitse), alluvad tsiviilkontrollile ja järelevalvele.</p> <p>Seega avaliku võimu teostamise delegeerimine on lubatav ka väljaspool avalikku teenistust, kuid delegeerimine peab tuginema selgesõnalisele seaduslikule volitusnormile. Kaitseväeteenistuskohustuslane ei ole tavapärasel tähenduses avalik teenistuja ega ka avaliku võimu kandja, mistõttu võib kaitseväeteenistuskohustuslasele delegeerida vaid juhul, kui see nähakse ette seadusega, mis sätestatakse eelnõukohases KVTS § 5 lõikes 2. Avaliku võimu teostamine jaguneb laias laastus: otsustusõiguseks (nt haldusaktide andmine), sunnivahendite kasutamiseks ning riikliku järelevalve teostamiseks. Kavandatava eelnõuga volitatakse seejuures ajateenijatele ja reservväelastele vaid vahetu sunni kohaldamise õigus, mitte iseseisev otsustusõigus (ehk haldusakti andmine) ega riikliku järelevalve teostamise õigus. Seega antakse kaitseväeteenistuskohustuslastele vaid väga kitsalt piiritletud võimuvolitus ulatuses, mis päädib vahetu sunni</p>
--	--	---

<p>Justiits- ja Digiministeerium ei toeta lähenemist, et lahinguvalve olukorras saab ka ajateenijale anda Kaitseväe edasilükkamatu pädevusega seonduva ülesande. Kaitseväe edasilükkamatuks pädevuseks on KKS § 3¹ kohaselt inimese elule ja tervisele vahetu ohu tõrjumine Eesti merealal ja väikesaartel. Tegemist on tavapärase riikliku järelevalve ülesandega, mis eeldab avaliku võimu volituste olemasolu. Ajateenija on küll suhtes riigiga, kuid tema tegevuse eesmärgiks ei ole riigi avaliku korra tagamine, vaid riigikaitseesse panustamine. Seega leiame, et ei ajateenijale ega reservväelasele ei saa panna KKS §-s 3¹ sätestatud edasilükkamatu pädevusega seonduvaid ülesandeid.</p> <p>Lõikes 2 nähakse ette, et teenistusülesannete andmisele peab eelnema lisaks esmasele sõjalisele väljaõppele ka vajalik väljaõpe. Viimase all peetakse ilmselt silmas näiteks korrakaitseõigust selgitavat väljaõpet, kui ajateenija või reservväelane saab kohustuse täita Kaitseväe korrakaitse ülesandeid. Rõhutame, et korrakaitse ülesannete täitmisel käitub Kaitsevägi tavapärase korrakaitseorganina ja peab lähtuma korrakaitseõiguse</p>	<p>kohaldamise õigusega rangelt piiritletud ulatuses ning vaid konkreetselt üksikute ülesannete raames, milleks on näiteks mehitamata õhusüsteemide tekitatud ohtudest tingitud ohu tõrjumine või vastavate väekaitsemeetmete rakendamise õigus julgeolekuala kaitse eesmärgil. Nendes tingimustes võib tekkida praktiline vajadus laiendada teatud pädevusi ka kaitseväeteenistuskohustuslastele, kes täidavad teenistusülesandeid. See vajadus tuleneb ressurside nappusest ning sellest, et erinevatele ohtudele on vajalik reageerida operatiivselt, mis oma olemuselt teenib otstarbekuse põhimõtet ja kokkuvõttes tagab riigi tõhusama kaitsevalmiduse ja riigi sõjalise kaitse.</p> <p>Eelnõuga ei anta ajateenijatele ega reservväelastele edasilükkamatut pädevust Eesti merealal ja väikesaarel inimeste elu ja tervise ohutuse tagamiseks, vaid kitsalt piiritletud õigus tõrjuda mehitamata õhusõidukitest ja mehitamata süsteemidest tulenev oht. Kaitseväe edasilükkamatu pädevus sätestatakse eelnõus, mis on esitatud hetkel Vabariigi Valitsuse istungile, vt EIS toimik 25-1067. Vastav selgitus toodud seletuskirjas.</p> <p>Seletuskirja täiendatud.</p>
---	--

	<p>põhimõtetest. Seega ei saa väljaõpe piirduda konkreetsete loetletud erimeetmete hüpoteesitunnuste avamise ja selgitamisega, vaid tagada tuleb arusaam üldistest haldusmenetluse ja ohutõrje põhimõtetest (kaalutlusõiguse teostamine, proportsionaalne tegutsemine, põhiõiguste kaitse jne). Lisaks palume võimalusel seletuskirjas „vajaliku väljaõppe“ sisu selgemalt välja tuua (selgitades, et selle all mõeldakse korrakaitsest väljaõpet või muuhulgas korrakaitsest väljaõpet).</p> <p>Sama sätte lõikes 3 ja 4 on toodud, et ajateenija või reservväelane võib kasutada vahetut sundi või jõudu „Kaitseväe korralduse seaduse §-s 4¹ nimetatud teenistusülesande täitmisel“. Samas ei nimetata KKS §-s 4¹ ühtki teenistusülesannet, sätte defineerib lahinguvalve. Sätte sõnastust tuleks seega muuta.</p>	<p>Eelnõu täiendatud.</p>
<p>5.</p>	<p>Eelnõu § 2 p 8 (KVTS § 69 lg 3 p 3) – eelnõuga muudetakse ka reservteenistuse vaates KVTS õppekogunemise vältel toimuva „väljaõppe“ tähendust (nii RÕK kui ka LÕK) ning sellega kaasnevat mõju reservväelastele. Edaspidi saaks reservväelasele KVTS-s õppekogunemise osaks ka Kaitseväe määratud lahinguvalve raames nn teenistusülesannete täitmine. See ei ole aga õppekogunemise sisu ja eesmärk. On arusaadav, et õppekogunemise ajale võib sattuda ohu olukord, mille tõrjumiseks tuleb kasutada kogunenud reservväelasi. Selleks annavad aga aluse juba kaitseväe korralduse seaduses eelnõuga tehtavad muudatused.</p>	<p>Antud selgitus. Seletuskirja täiendatud. Kavandatav muudatus ei muuda õppekogunemise olemust selliselt, et see lakkaks olemast väljaõpe. Ka kehtiva õiguse järgi on õppekogunemine Kaitseväe korraldatav sõjaväeline väljaõpe, mille jooksul korraldatakse ja täiendatakse omandatud teadmisi ja oskusi, harjutatakse üksuste koostegevust ning üksuste tegevust sõjalise valmisoleku tõstmisel. Seega ei ole õppekogunemine käsitatav üksnes teoreetilise või klassiruumipõhise õppena, vaid selle loomulik osa on praktiline harjutamine, oskuste kinnistamine ja üksuse toimimise katsetamine olukordades, mis võimalikult suurel määral vastavad tegelikele teenistusolukordadele.</p> <p>Sõjaväelise väljaõppe olemusest tuleneb, et väljaõpe ei piirdu teadmiste edasiandmisega, vaid hõlmab ka nende teadmiste vahetut rakendamist. Nii võib õppekogunemine oma sisult sisaldada praktikalaadseid tegevusi, mille kaudu kontrollitakse ja kinnistatakse reservväelase varasemalt omandatud oskusi reaalsele</p>

		<p>teenistusülesandele võimalikult lähedases keskkonnas. Selline praktiline komponent ei ole õppekogunemise eesmärgiga vastuolus, vaid on selle eesmärgi saavutamise tavapärane ja vajalik viis.</p> <p>Seetõttu täpsustatakse KVTS-is, et õppekogunemise raames võib lisaks klassikalisele väljaõppele toimuda ka teenistusülesannete täitmine, kui see teenib väljaõppe eesmärki, aitab harjutada üksuse koostegevust, toetab sõjalise valmisoleku tõstmist või võimaldab omandatud oskuste praktilist kontrolli. Sellisel juhul ei ole tegemist väljaõppest eraldiseisva või sellega konkureeriva tegevusega, vaid väljaõppe praktilise vormiga. Eriti sõjalise väljaõppe kontekstis ei ole võimalik tõmmata jäika piiri „õppe” ja „praktilise teenistusülesande” vahele, sest väljaõppe tulemuslikkus eeldab osalemist olukordades, kus reservväelane täidab reaalse teenistusülesande tunnuseid kandvaid ülesandeid juhendatult, kontrollitult ja väljaõppe eesmärgil.</p> <p>Lisaks selgitame, et reservväelased ei ole tsiviilisikud tavapärasel mõttes nad on mobilisatsioonivalmis struktuuri osa ning õppekogunemine on selle struktuuri aktiveerimine rahuajal. Seega võib väita, et tegemist ei ole tavalise väljaõppega, vaid riigikaitse funktsiooni ajutise realiseerimisega. Reservväelaste volitused ei ole iga õppuse korral aktiveeritud, vaid need volitused tekivad üksnes konkreetse ohu olukorra puhul ning volitused on funktsionaalselt ning ajaliselt piiritletud.</p>
6.	<p>Eelnõu § 1 p 4 (KKS § 49¹ lg 5) kohaselt võib lahinguvalves olev kaitseväelane kasutada erivahendina raadioside segajat. Juhime tähelepanu, et kehtiv elektroonilise side seaduse (ESS) § 115 lg 1 punkt 1 sätestab, et kaitseväge võib raadiosidet piirata üksnes riigikaitsealist tähtsust omava tähistatud objekti territooriumil. Justiits- ja Digiministeerium on töötanud välja ESS ja riigilõivuseaduse (RLS) muutmise seaduse eelnõu (Elektroonilise</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.</p>

	<p>side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus – EIS), mis laiendab raadioside piiramise õiguseid kaitseväe jaoks ning ei piiritle seda ainult objekti territooriumiga. Ilmselt ei täida KKS-s olev raadioside piiramist käsitlev säte koostoimes kehtiva ESS-ga oma eesmärgi ning vaja oleks, et ESS § 115 lg 1 punkti 1 muudetakse vastavalt eelpool viidatud ESS ja RLS muutmise seaduse eelnõule. Seetõttu palume märkida oma eelnõus, et kaitseväe korralduse seadus on seotud ESS ja RLS muutmise seaduse eelnõuga (Elektroonilise side seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus – EIS).</p>	
<p>7.</p>	<p>Eelnõu § 1 p 4 – KKS-i kavandatava § 49¹ lõike 3 kohaselt võib lahinguvalves olev kaitseväelane kohaldada vahetut sundi korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras ka juhul, kui ta on kaasatud riigikaitseobjektivastase ründe, riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ning kuritegude ennetamise ja tõkestamise.</p> <p>Palume seletuskirjas selgitada, kuidas toimub kaitsevälase kaasamine kuritegude ennetamise ja tõkestamise. Kes selle kaasamise otsuse teeb? Kuidas teavitatakse kaitsevälast? Milliseid kuritegusid peetakse silmas? Kes juhendab kaitsevälast selle mõistmisel, milliseid tegusid ta ennetab ja tõkestab? Näiteks korrakaitseseaduse § 16¹ (Kaitseväe ja Kaitseliidu kaasamine avaliku korra kaitseks) lõike 1 punkti 1 kohaselt kaasatakse kaitseväge karistusseadustiku §-des 237, 246 ja 266 nimetatud kuritegude ennetamise või tõkestamise. Kas kavandatava § 49¹ lõike 3 osas peetakse silmas samu kuritegusid?</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.</p>
<p>8.</p>	<p>Eelnõu § 1 p 4 – paragrahvi 49¹ lõige 4 räägib mehitamata süsteemi peatamisest. Viidatakse õigusele kasutada erivahendit või relva korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras.</p>	<p>Antud selgitus. Mehitamata süsteemid ei ole kasutusel ainult õhus, vaid ka vees ja maismaal. Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsusse esitatud Kaitseväe</p>

	<p>Korraldusseaduses ei räägita mehitamata süsteemide peatamisest. Seletuskirjas märgitakse leheküljel 8, et peab arvestama seaduses sätestatud erisusi mehitamata süsteemi peatuma sundimiseks ning kui mehitamata süsteem tekitab vahetu kõrgendatud ohu. Aga mis seadusest on jutt? Lõike 5 selgitustes viidatakse lennundusseadusele. Lennundusseaduses ei ole terminit „mehitamata süsteem“, on termin „mehitamata õhusõiduk“. Kas mehitamata süsteemid on kasutusel ainult õhus? Kas neid maal, vees ei ole? Palume seletuskirja täpsustada.</p>	<p>korralduse seaduse ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga, milles mh reguleeritakse Kaitseväge poolt Kaitseväge julgeolekuala kaitse eesmärgil mehitamata süsteemist tingitud ohtude tõrjumist ning mille seletuskirjas selgitatakse täpsemalt, mis on mehitamata süsteem, vt EIS toimik 25-1067.</p>
9.	<p>Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud märkustega.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p>
<p>Siseministerium 30.04.2026 kiri nr 1-7/119-7</p>		
1.	<p>Palume täiendada kaitseväeteenistuse seaduse paragrahvi 69 lõikega 33 järgmises sõnastuses: „(3³) Erakorralise seisukorra ajal võib käesoleva paragrahvi lõikes 3¹ nimetatud lisaõppekogunemist korraldada ka Kaitseväge kaasamise eesmärgil järgmiste ülesannete täitmisel: 1) vägivaldse seotud massilise korralduse tõkestamine; 2) riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ennetamine ning tõkestamine korraldusseaduses sätestatud korras; 3) avaliku võimu organi ja riigikaitseobjekti vastu suunatud ründe ärahoidmine ja tõkestamine; 4) karistusseadustiku §-is 246 nimetatud kuriteo ennetamine või tõkestamine; .“ Selgitus: Muudatusega laiendatakse lisaõppekogunemise (LÕK) korraldamise eesmärki nii, et seda saab erakorralise seisukorra ajal kasutada lisaks mobilisatsioonivalmiduse kontrollile ka Kaitseväge ja Politsei- ja Piirivalveamet koostöös väljaõpetatava Politsei- ja Piirivalveamet kriisiüksuse rakendamiseks. Muudatus on vajalik, et olukorras, kus Politsei- ja Piirivalveamet põhiressurs on ebapiisav</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskirja muudetud.</p>

või ammendunud, oleks võimalik Politsei- ja Piirivalveamet kriisüksust kiiresti kaasata ettepanekus määratud ülesannete täitmiseks ning sisejulgeoleku vastupidavuse tugevdamiseks. Muudatus ei laienda Kaitseväge kaasamise üldisi aluseid, vaid täpsustab, millisteks tegevusteks saab LÕK-i erakorralise seisukorra ajal kasutada, arvestades kasvanud hübriidohte. Täiendavalt märgime, et eelnõuga laiendatakse taaskord oluliselt Kaitseväge rahuajal tegutsemise õigusi. Muudatustega luuakse lahinguvalve õiguslik raamistik, määratletakse lahinguvalve kui Kaitseväge rahuaja tegevus, sätestatakse selle juhtimise alused ning täpsustatakse lahinguvalves osalevate isikute jõu, vahetu sunni, erimeetmete ja erivahendite kasutamise tingimused ja kord. 2 (2) Eelnõu järgi on lahinguvalves oleval kaitseväelasel õigus kasutada vahetat sundi ka julgeolekuala vahetus läheduses. Juhime tähelepanu, et julgeolekuala vahetu läheduse ruumiline ulatus ei ole üheselt defineeritud. Ebamäärane Kaitseväge volituste ruumiline kehtivus võib kaasa tuua dubleeritud ressursi kasutamist. Teatavasti on üldkorrakaitseorgan Politsei- ja Piirivalveamet ning riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamine ja tõkestamine on Kaitsepolitsei ameti ülesanne. Samuti ei ole liialt avar volitusnorm kooskõlas õigusselguse põhimõttega. Üksikisiku põhiõiguste kaitsmiseks peab olema Kaitseväge sekkumisõigus üheselt piiritletud ja ettenähtav. Muuhulgas peab olema füüsilises keskkonnas selgelt tähistatud see ala, millel on Kaitseväel õigus rakendada vahetat sundi. Kaitsevägele täiendavate õiguse andmisega tuleb hinnata ka olemasoleva järelevalve süsteemi asjakohasust. Kuivõrd eelnõu eesmärk on laiendada Kaitseväge rahuaja pädevusi, siis tuleb kaaluda täiendavate tsiviilkontrolli meetmete rakendamise vajadust. Tuleb tagada, et isikute suhtes erimeetmete rakendamise otsus on proportsionaalne ning kogu tegevus on allutatud tõhusale ex ante ja ex post kontrollile.

Justiitsministeerium II EIS ring (mitteametlikult)

<p>1. Kaitseministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks Kaitseväge korralduse seaduse (KKS) muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (lahinguvalve). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.</p> <p>1. Eelnõule on koostatud lahinguvalve teemat puudutav põhjalik põhiseaduspärasuse analüüs, kuid endiselt jääb üles küsimus, kas ajateenijate sõjaväelise väljaõppe (ajateenistuse üldine eesmärk kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) § 5 lg 2) osaks saab olla riigi ees seisvate reaalsete ohuolukordade igapäevane lahendamine avaliku võimu teostamise volitustega.</p> <p>Mõistame, et Kaitseväge osade ülesannete raames võib see olla põhjendatud, nt droonitõrjes (olemas vahendid ja antud vajalik väljaõpe jne), samas on lahinguvalve mõiste sedavõrd lai (hõlmab eelnõu kohaselt KKS § 3 punktides 1, 2, 4⁶, 4¹⁰ nimetatud ülesandeid ning KVTS-i muudatuse kohaselt ka Kaitseväge edasilükkamatut pädevust), et tekib küsimus, kas nende Kaitseväge ülesannete, mida kehtiva õiguse kohaselt täidavad tegevväelased koos vastavate volitustega, täitmine just ajateenijate toel on riigi vaates põhjendatud lahendus. Arvestada tuleb, et ajateenistus ei ole vabatahtlik (erinevalt nt abipolitseinikuks olemisest), vaid riigi poolt seatud riigikaitsekohustuse täitmine. Eelnõu kohaselt võib ajateenijaid nn lahinguvalve ülesande (lahinguvalve kehtestamise üle otsustab Kaitseväge juhataja) täitmise raames rakendada rahuajal nii riigi sõjalisel kaitsmisel, s.t enne kui riigikaitse seaduse kohast kõrgendatud kaitsevalmidust või põhiseaduse kohast erakorralist seisukorda või sõjaseisukorda oleks välja kuulutatud, kui ka kollektiivses enesekaitse operatsioonis osalemisel ja näiteks riigikaitseobjekti vastase ründe tõrjumisel.</p>	<p>Arvestatud osaliselt</p> <p>Eelnõu on muudetud ja lahinguvalve ülesannetest on välja jäetud kollektiivses enesekaitstes osalemine ja kollektiivseks enesekaitseks ettevalmistamine Alternatiivseid lahendusi on täiendavalt seletuskirjas lahti selgitatud.</p>
---	---

	<p>Eesmärk on arusaadav, kuid see oluline põhimõtteline muudatus vajab laiemat debatti. Meie hinnangul ei ole õige, et seda eelnõu menetletakse lühikese tähtajaga kiirkorras. Täna mõistetakse ajateenistust siiski noorte n-ö väljaõppe kohana, mitte koosseisuna, kes nn eesliinil ründeid tõrjuvad.</p>	
<p>2.</p>	<p>Teine põhimõtteline küsimus on, et eelnõusse on lisatud I kooskõlastusringi järgselt erakorralise seisukorra ajal korraldatava lisaõppekogunemise erisus, millega laiendatakse märkimisväärselt lisaõppekogunemise eesmärki. Eelnõu kohaselt saaks erakorralise seisukorra ajal lisaõppekogunemist korraldada ka nn Politsei- ja Piirivalveameti ülesannete täitmiseks, s.t reservväelased kutsutakse Kaitseväe lisaõppekogunemisele selleks, et lahendada riigis reaalsel ohuolukorda, mitte n-ö Kaitseväe õppusele.</p> <p>Säte eelnõus:</p> <p><i>KVTS paragrahvi 69 täiendatakse lõikega 3³ järgmises sõnastuses: „(3³) Erakorralise seisukorra ajal võib käesoleva paragrahvi lõikes 3¹ nimetatud lisaõppekogunemist korraldada ka Kaitseväe kaasamise eesmärgil järgmiste ülesannete täitmise: 1) vägivaldaga seotud massilise korratuse tõkestamine; 2) riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ennetamine ning tõkestamine korrakaitseaduses sätestatud korras; 3) avaliku võimu organi ja riigikaitseobjekti vastu suunatud ründe ärahoidmine ja tõkestamine; 4) karistusseadustiku §-is 246 nimetatud kuriteo ennetamine või tõkestamine.“</i></p> <p>Ka see muudatus on sedavõrd põhimõttelise ja laia mõjuga, et vajaks eelnõu seletuskirjas põhiseaduspärasuse hindamist (mh arvestades,</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja põhiseaduspärasuse analüüsiga täiendatud.</p>

	<p>et PS § 124 kohaselt on kodaniku kohustus osa võtta riigikaitsest seaduses ettenähtud alustel ja korras). Näiteks on küsimus, kas reservväelaste poolt lisaõppekogunemise raames kõnesolevate ülesannete täitmine mahub sinna alla.</p>	
3.	<p>Avaliku võimu volitused on kehtiva õiguse järgi antud ametnikele. Nüüd tehakse (taaskord) erand sellest üldisest loogikast ja nähakse ette, et ajateenistusse asunud noored saavad avaliku võimu teostamise volitused. Mõistetav on eesmärk tagada Eesti riigis julgeolek ja soov selleks rakendada kõikvõimalikke meetmeid, kuid veelkord tuleks kaaluda, kas kohustuslikus korras ajateenistusse võetud noored inimesed peaksid olema need, kes sellist ülesannet täidavad. Eriti rahuajal. See tähendab seda, et sisuliselt igas olukorras võidakse just neid selleks ülesandeks kasutada. Seega nad võivad kasutada jõudu, vahetut sündi – võivad ise selle käigus saada viga/surma, samuti tappa lahinguvalve olukorras, kui näiteks sundpeatatakse sõidukit vms. Seletuskirjas on öeldud, et ajateenijad läbivad väljaõppe ja see kõik on kasulik ka praktika saamiseks. Lisaks on jõu kasutamine lubatud vaid ülema käsul ja piiratud on ka olukorrad, millal seda kasutada tohib. Vaatamata neile selgitustele ja üllale eesmärgile, on oluline silmas pidada, et tegemist on olulise muudatusega kehtivas õiguskorras, mida tuleb põhjalikult kaaluda.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Alternatiivseid lahendusi on seletuskirjas selgitatud.</p>
4.	<p>Eelnõu § 1 p 1 – eelnõuga lisatava § 4¹ lg 2 loetleb ülesanded, mida Kaitsevägi lahinguvalves täita saab. Säte ei hõlma Kaitseväe edasilükkamatut pädevust (s.t puudub viide KKS §-le 3¹). Samas lubab KVTSi plaanitav muudatus (eelnõu § 2 p 3) anda ajateenijale ja reservväelasele mh ka Kaitseväe edasilükkamatusest pädevusest tulenevaid ülesandeid. Seejuures seob KVTS § 6¹ lg 1 sätte just lahinguvalve olukorraga, sest teeb otsese viite KKS §-le 4¹.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu täiendatud.</p>

	Palume viia sätted omavahel kooskõlla nii, et lahinguvalves täidetavad Kaitseväe ülesanded ja ajateenijate ning reservväelaste kaasamise alused kattuksid.	
5.	<p>Eelnõu § 1 p 5 (eelnõuga KKS lisatava § 49¹ lg 3) – säte annab aluse vahetu sunni kasutamiseks lahinguvalve olukorras juhul, kui ajateenija ja reservväelane on kaasatud riigikaitseobjekti vastase ründe, riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise tõkestamisse.</p> <p>Palume kaaluda, kas säte on vajalik. Viidatud alusel saab Kaitsevägi kaasata KKS § 3 lg 1¹ p 1 alusel. Seejuures annab lg 1 sel alusel kaasamisel Kaitseväele õiguse kohaldada politseile omast vahetut sundi korrakaitseaduse (KorS) alustel ja korras. Seega kordab lisatav säte juba olemasolevat.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõust säte välja võetud.</p>
6.	<p>Eelnõu § 2 p 3 (lisatava § 6¹ lg 1) – lisaks eelpool toodud märkusele edasilükkamatu pädevuse kohta, tekitab sättes küsimust kõrgendatud ohu ja ründe tõrjumine. Seletuskiri ei ava, kas tegemist on lisatingimustega, mida tuleb arvestada ajateenijate ja reservväelaste kasutamisel edasilükkamatu pädevuse täitmiseks (lahinguvalves olijaid saab edasilükkamatu pädevuse täitmiseks kaasata vaid juhul, kui tegemist on kõrgendatud ohu või ründe tõrjumisega) või on see omaette alus lahinguvalves olijate kaasamiseks Kaitseväe ülesannete täitmiseks.</p> <p>Palume seda tingimust seletuskirjas avada ja vastavalt täpsustada ka eelnõu sätte sõnastust. Kui tegemist on edasilükkamatu pädevuse täiendava tingimusega, on sättes üleliigne eraldada edasilükkamatut pädevust ja lisatingimust sidesõnaga „või“.</p>	<p>Antud selgitus</p> <p>Tegemist ei ole edasilükkamatu pädevuse täiendava tingimusega. Antud sättest edasilükkamatu pädevus välja võetud, sest eelnõukohane KKS § 4¹ lõige 2 juba hõlmab võimalust rakendada edasilükkamatut pädevust lahinguvalve raames.</p>
7.	Eelnõu esimeses versioonis võis kaitseväe korralduse seadusesse kavandatava § 49 ¹ lõike 3 kohaselt lahinguvalves olev kaitseväelane kohaldada vahetut sundi korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras ka juhul, kui ta on kaasatud riigikaitseobjektivastase ründe,	<p>Arvestatud.</p> <p>Eelnõu ja seletuskiri viidud kooskõlla. Vt ka käesoleva tabeli punkti 5 selgitust.</p>

	<p>riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ning kuritegude ennetamise ja tõkestamise.</p> <p>Kooskõlastamiseks esitatud uues versioonis on kuritegude ennetamise ning tõkestamise osas loobutud:</p> <p>(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhtudele võib lahinguvalves osalev kaitseväelane kohaldada vahetut sundi korrakaitseseaduses sätestatud alusel ja korras ka juhul, kui ta on kaasatud riigikaitseobjektivastase ründe, riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise tõkestamise.</p> <p>Seletuskirjas (lk 11) räägitakse jätkuvalt kuritegude ennetamisest ja tõkestamisest:</p> <p>Eelnõukohases KKS § 49¹ lõikes 3 sätestatakse, et lahinguvalves osaleval kaitseväelasel on õigus kohaldada vahetut sundi KorS-i alusel ja korras, kui ta on kaasatud riigikaitseobjektivastase ründe, riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise ning kuritegude ennetamise ja tõkestamise.</p> <p>Palume viia eelnõu ja seletuskiri omavahel kooskõlla.</p>	
<p>8.</p>	<p>Paragrahv 49¹ lõige 4 räägib mehitamata süsteemi peatamisest. Viidatakse õigusele kasutada erivahendit või relva korrakaitseseaduses (KorS) sätestatud alusel ja korras.</p> <p>KorS ei räägi mehitamata süsteemide peatamisest. Seletuskirjas (lk 12) märgitakse, et arvestama peab seaduses sätestatud erisusi mehitamata süsteemi peatuma sundimiseks ning kui mehitamata süsteem tekitab vahetu kõrgendatud ohu. Aga millisest seadusest on jutt? Lõike 5 selgitustes viidatakse lennundusseadusele.</p>	<p>Antud selgitus.</p> <p>Seletuskirja täiendatud.</p> <p>Käesolev eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse Kaitseväge korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (EIS, 30.04.2026, https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34e53e79-ad91-41c0-9967-cd904c3f49cf), millega tuuakse sisse mehitamata süsteemi mõiste.</p>

	<p>Lennundusseaduses ei ole terminit „mehitamata süsteem“, on mõiste „mehitamata õhusõiduk“.</p> <p>Kui eelnõuga võetakse kasutusele uus termin, siis tuleb seda ka seletuskirjas punktis 4 (eelno terminoloogia) eraldi välja tuua.</p>	
9.	<p>Eelnõusse viimati tehtud täienduste tõttu palume vastavalt täiendada ka seletuskirja sisukokkuvõtet ning eesmärgi osa, et lisada sinna reservväelaste kaasamine Politsei- ja Piirivalveameti tegevuste toetamiseks erakorralise seisukorra ajal, juhul kui Politsei- ja Piirivalveameti enda ressursid on selleks ebapiisavad või ammendunud.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Seletuskirja sisukokkuvõtet täiendatud.</p>
10.	<p>Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega.</p>	<p>Arvestatud.</p>